

Jafnréttisáætlun Grunnskóla Hornafjarðar

Inngangur

Í Grunnskóla Hornafjarðar er lögð áhersla á að réttindi allra einstaklinga, nemenda og starfsfólks, séu virt óháð kyni, kynþætti, uppruna, fötlun eða öðru. Hver einstaklingur innan skólans á að hafa tækifæri til að þroska hæfileika sína og njóta stuðnings í námi og starfi á eigin forsendum.

Jafnréttisáætlun Grunnskóla Hornafjarðar byggir á lögum um jafna stöðu og jafnan rétt kynjanna (nr.150/2020) þar sem markmiðið er að koma á og viðhalda jafnrétti og jöfnum tækifærum kynjanna á öllum sviðum samfélagsins. Allt fólk skal eiga jafna möguleika á að njóta eigin atorku og þroska hæfileika sína óháð kyni. Með kyni er átt við konur, karla og fólk með hlutlausu skráningu kyns í þjóðskrá.

Einnig er byggt á Aðalnámskrá grunnskóla frá 2011 þar sem lögð er áhersla á að allir fái að þroskast á eigin forsendum og geti lifað ábyrgu lífi í frjálsum samfélagi í anda skilnings, friðar, umburðarlyndis, víðsýnis og jafnréttis. Jafnréttismenntun felur í sér gagnrýna skoðun á viðteknum hugmyndum í samfélaginu og stofnunum þess í þeim tilgangi að kenna nemendum að greina þær aðstæður sem leiða til mismunununar og forréttinda.

Að lokum byggir áætlunin á Jafnréttisáætlun Sveitarfélagsins Hornafjarðar frá 2020. Í Jafnréttisáætlun sveitarfélagsins segir „Skólayfirvöld og forstöðumenn uppeldisstofnana vinna að því að jafna stöðu kynjanna og veita börnum og unglíngum hvatningu til að nýta sér hæfileika sína til fulls, bera virðingu hvort fyrir öðru og efla jákvæð samskipti kynjanna. Starfsfólk þar sem uppeldisstarf fer fram, eins og í skólum, í félagsmiðstöðum og íþróttahúsum, hefur einnig jafnréttissjónarmið að leiðarljósi í starfi og námi.”

Í því skyni beitir Jafnréttisnefnd sveitarfélagsins til skólayfirvalda að sjá til þess að

- 1. Námsefni mismuni ekki kynjum.*
- 2. Nemendur fái fræðslu um jafnréttismál.*
- 3. Skólinn leggi áherslu á að búa nemendur af öllum kynjum undir fjölskyldu- og samfélagsábyrgð og þær skyldur sem að þeim fylgja.*

Jafnréttisáætlun sveitarfélagsins tekur annarsvegar til stjórnkerfis Sveitarfélagsins Hornafjarðar og starfsfólks þess en einnig til þjónustu sem stofnanir sveitarfélagsins veita íbúum. Því er hlutverk Jafnréttisstefnu Grunnskóla Hornafjarðar tvíþætt, annarsvegar er henni ætlað að gæta hagsmuna nemenda og tryggja fræðslu og fordómalaust skólaumhverfi. Hinsvegar er henni ætlað að tryggja gott starfsumhverfi fyrir allt starfsfólk.

Skólastjóri ber ábyrgð á jafnréttisstefnunni, bæði að henni sé framfylgt og að hún sé endurskoðuð reglulega. Í framkvæmdaráætlun kemur fram hvernig henni er viðhaldið og hverjir bera ábyrgð á einstökum þáttum, ásamt tímaramma.

Framkvæmd, eftirfylgni og endurskoðun.

Jafnréttisstefna skólans skal kynnt öllum þeim sem að skólastarfinu koma, s.s. foreldrum, starfsfólki og nemendum og hún birt á vefsíðu skólans.

Reglulega skal fara fram faglegt mat á áhrifum stefnunnar og skulu niðurstöður matsins kynntar reglulega fyrir nemendum, starfsfólki og forráðamönnum. Niðurstöður skulu einnig birtar á vefsíðu skólans.

Til að stefnan skili árangri er nauðsynlegt að hafa skýra mælikvarða í tengslum við þau markmið sem koma fram í henni. Innan skólans er unnið eftir aðgerðabundinni jafnréttisáætlun þar sem nánar er kveðið á um verklag og ferla.

Nemendur

Grunnskóli Hornafjarðar leggur áherslu á að hver einasti nemandi sé metinn að verðleikum og fái tækifæri til þess að þroska sína hæfileika sem best. Lögð er áhersla á að allir nemendur eigi sem víðtækasta og jafnasta möguleika óháð kyni. Haft er að leiðarljósi að óháð kyni fái allir nemendur tekið jafnt þátt í öllu skólastarfi. Í skólanum á að fara fram menntun til jafnréttis þar sem fjallað er um hvernig ýmsir þættir geta skapað mismunun eða forréttindi í lífi fólks. Sem dæmi má nefna aldur, fötlun, kyn, kynhneigð, kynvitund, kyntjáningu, litarhátt, menningu, skoðanir, trúarbrögð, tungumál, fjölskylduaðstæður og uppruni.

Í Grunnskóla Hornafjarðar

- Er leitast við að hafa kynjahlutfall í námshópum sem jafnast.
- Er unnið markvisst gegn kynjuðum staðalímyndum.
- Er unnið markvisst gegn hvers kyns fordómum, t.d. vegna uppruna, kyns, kyntjáningar, kynvitundar, kynhneigðar, fötlunar, þjóðernis, trúarbragða eða annarra atriða.
- Er kynbundið ofbeldi, kynbundið áreitni og kynferðislegt ofbeldi ekki liðið.
- Er óheimilt að mismuna nemendum og starfsfólki vegna kyns, kynvitundar, kyntjáningar eða kynhneigðar.
- Er lögð áhersla á að nemendur rækta með sér samkennd og virðingu fyrir skoðunum, tilfinningum, lífsgildum og upplifunum annarra. Lögð skal áhersla á að nemendur læri að þekkja og tjá tilfinningar sínar.

Aðgerðaráætlun með tímaramma og ábyrgðaraðilum.

Markmið	Aðgerð	Ábyrgðaraðili	Tímarammi
Hafa kynjahlutföll í námshópum sem jöfnust	Hafa kynjasjónarmið í huga þegar skipt er í hópa, bæði í upphafi árs og ef þarf yfir skólaárið	Umsjónarkennari og aðrir eftir þörfum.	Í upphafi hvers árs og eftir þörfum.
Safna kyngreinanlegum gögnum um líðan nemenda	Leggja fyrir kyngreinanlega könnun (Skólapúlsinn) um líðan nemenda, samskipti og viðhorf þeirra til skólans	Námsráðgjafi	Samkvæmt skipulagi Skólapúlsins
Umræða og vinna um jafnréttis- og mannréttindamál skal vera samofin allri kennslu og skólastarfi, en markvisst skal unnið með viðfangsefnið í lífsleikni.	Unnið skal með kennurum að því hvernig megi samþætta jafnréttismál við alla kennslu.	Skólastjóri/aðstoðar-skólastjóri, fræðslustjóri sveitarfélagsins	Í upphafi hvers skólaárs, eða í lok þess. Mögulega unnið á starfsdögum.
Umræða og vinna um jafnréttis- og mannréttindamál skal vera samofin allri kennslu og skólastarfi, en markvisst skal unnið með viðfangsefnið í lífsleikni.	Kennarar skulu gæta þess hvernig námsefni og kennsla tekur á jafnrétti og mannréttindum.	Allir kennarar	Yfir skólaárið.
Umræða og vinna um jafnréttis- og mannréttindamál skal vera samofin allri kennslu og skólastarfi, en markvisst skal unnið með viðfangsefnið í lífsleikni.	Lífsleiknikennsla skal sérstaklega taka fyrir jafnrétti og mannréttindi	Umsjónarkennarar	Reglulega yfir skólaárið.

Kennsluaðferðir og námsgögn skulu ekki mismuna nemendum.	Kennarar þurfa að fá fræðslu um það hvernig mismunun gæti birtst á ólíkan hátt í námsefni svo að þau geti tekið upplýstar ákvarðanir	Skólastjóri og fræðslustjóri	Á tveggja ára fresti
Kennsluaðferðir og námsgögn skulu ekki mismuna nemendum.	Yfirfara þarf námsefni, bæði nýtt og notað, til þess að gæta að mismunun. Hægt er að vinna með margt námsefni ef ákveðnum atriðum er þó sleppt eða þau tekin inn í markvissa umræðu	Allir kennarar	Í hvert sinn sem námsefni er tekið í notkun
Í náms- og starfsfræðslu og annarri ráðgjöf í skólanum skulu jafnréttissjónarmið höfð að leiðarljósi.	Náms- og starfsráðgjöf skal vinna gegn kynjuðum staðalmyndum og gera nemendum grein fyrir þeim og áhrifum þeirra.	Námsráðgjafi	Í hvert sinn sem fræðsla á sér stað.
Í öllu skólastarfi þarf að gæta þess að jafnræði sé milli kynja til áhrifa og þátttöku, t.d. í nefndum og ráðum. Einnig skal jafna hlut nemenda við hvert tækifæri þegar þeir koma fram fyrir hönd skólans.	Kynjahlutfall nemenda skal vera sem jafnast í öllum nefndum, ráðum eða öðru sem varðar þátttöku nemenda í málefnum þeirra og skólans.	Hver sá sem boðar nemendur á fund eða til þátttöku í nefndum eða ráðum.	Í hvert sinn sem boðað er til fundar.
Í öllu skólastarfi þarf að gæta þess að jafnræði sé milli kynja til áhrifa og þátttöku, t.d. í nefndum og ráðum. Einnig skal jafna hlut nemenda við hvert tækifæri þegar	Í hvert sinn sem að nemendur koma fram fyrir hönd skólans skal gætt að því að kynjahlutfall sé sem jafnast.	Ábyrgðaraðili hvers viðburðar fyrir sig.	Í hvert sinn sem að nemendur koma fram fyrir hönd skólans.

þeir koma fram fyrir hönd skólans.			
Kynbundið áreiti og/eða kynferðislegt áreiti er aldrei liðið í skólanum.	Allir nemendur skuli fá fræðslu um kynbundið og kynferðislegt áreiti og viðurlög við því	Umsjónarkennarar, eða aðrir eftir því sem við á.	Árlega, eða oftár ef þörf er á.
Kynbundið áreiti og/eða kynferðislegt áreiti er aldrei liðið í skólanum.	Skýrar verklagsreglur við kynbundnu og kynferðislegu áreiti skulu vera til staðar og öllum aðgengilegar.	Skólastjóri	Reglurnar skulu kynntar öllum starfsmönnum árlega. Þær skulu vera yfirlit á þriggja ára fresti.

Starfsmenn

Í stjórnarskrá Lýðveldisins stendur að „allir skulu vera jafnir fyrir lögum og njóta mannréttinda án tillits til kynferðis, trúarbragða, skoðana, þjóðernisuppruna, kynþáttar, kynhneigðar, litarháttar, efnahags, ætternis og stöðu að öðru leyti. Konur og karlar skulu njóta jafns réttar í hvívetna“. Allir starfsmenn eiga að geta komið skoðunum sínum á framfæri og virðing skal borin fyrir ólíkum skoðunum.

- Stjórnendur skulu gæta jafnréttis við manna ráðningar, uppsagnir, og tilfærslur starfa og viðfangsefna sem starfsfólki er ætlað að sinna.
- Allt starfsfólk ber ábyrgð á að skapa fordómalaust andrúmsloft.
- Launajafnréttis er í skólanum og skulu konur og karlar njóta sömu kjara fyrir sömu eða jafnverðmæt störf og er þeim heimilt að skýra frá launakjörum sínum ef þeir kjósa svo.
- Laus störf innan skólans standa opin bæði konum og körlum.
- Við nýráðningar verður leitast við að jafna kynjahlutfall. Skal það kyn sem er í minnihluta í starfi því sem auglýst er eftir að öllu jöfnu ganga fyrir ef um jafnhæfan einstakling er að ræða sem uppfyllir skilyrði starfsins.
- Allt starfsfólk skólans á að njóta sömu möguleika til endurmenntunar og starfsþjálfunar og búa við jafna möguleika til stöðuhækkana, stöðubreytinga og breytinga á vinnuaðstæðum.
- Starfsfólki skal gert klefit að samræma starsfkyldur sínar og skyldur gagnvart fjölskyldunni.
- Árlega skal gera kyngreinanlegar kannanir á líðan og samskipum starfsfólks.
- Kynbundið áreiði, kynbundið ofbeldi eða kynferðislegt áreiti er aldrei liðið í skólanum. Komi slíkt upp er unnið eftir viðbragðsáætlun sveitarfélagsins gegn einelti og kynbundnu kynferðislegu ofbeldi eða áreiti.

Markmið	Aðgerð	Ábyrgðaraðili	Tímarammi
Stjórnendur skulu gæta jafnréttis við manna ráðningar, uppsagnir og tilfærslur starfa og viðfangsefni sem starfsfólki er ætlað að sinna.	Öll störf sem auglýst eru til umsóknna skulu bjóðast öllum einstaklingum óháð kyni. Einstaklingar sem tilheyra ekki því kyni sem er í meirihluta skulu njóta forgangs í starfi, ef um er að ræða jafnhæfa einstaklinga.	Skólastjóri.	Við hverja auglýsingu og ráðningu.
Stjórnendur skulu gæta jafnréttis við manna ráðningar, uppsagnir og tilfærslur starfa og	Við uppsagnir eða tilfærslu í starfi skal hafa í hug að jafna kynjahlutfall og skulu jafnréttissjónarmið	Skólastjóri og aðrir stjórnendur	Við allar uppsagnir og tilfærslur verkefna eða starfa.

viðfangsefni sem starfsfólki er ætlað að sinna.	metin til jafns við önnur mikilvæg sjónarmið		
Öllu starfsfólki líði vel í vinnunni og þar sé fordómalaust andrúmsloft	Reglulega er boðið upp á námskeið, fyrirlestra eða aðra fræðslu fyrir allt starfsfólk. Sérstaklega skal fræðslan snúa að samskiptum en einnig að þeim atriðum sem eru líkleg til að valda fordómum.	Skólastjóri	Reglulega yfir starfsárið.
Öllu starfsfólki líði vel í vinnunni og þar sé fordómalaust andrúmsloft	Gera skal kyngreinanlegar kannarnir á líðan og samskiptum starfsfólks	Skólastjórnandi og/eða fræðslustjóri.	Árlega
Launajafnrétti skal vera í skólanum og skulu allir starfsmenn njóta sömu kjara fyrir sömu eða jafnverðmæt störf og er þeim heimilt að skýra frá launakjörum sínum ef þau kjósa svo.	Árlega greinir sveitarfélagið laun og fríðindi starfsmanna til að gæta að hvort um kynbundinn launamun er að ræða.	Skólastjóri og launafulltrúi.	Árlega.
Laus störf innan skólans standa opin öllum óháð kyni.	Öll störf sem losna við skólann skulu auglýst og bjóðast einstaklingum óháð kyni.	Skólastjóri.	Við allar ráðningar.
Við nýráðningar verður leitast við að jafna kynjahlutfall.	Skulu einstaklingar af kyni sem ekki er í meirihluta þess starfs sem auglýst er, alla jafna ganga fyrir ef um jafnhæfa einstaklinga er að ræða sem uppfylla skilyrði starfsins.	Skólastjóri.	Við allar ráðningar.
Allt starfsfólk skólans á að njóta sömu möguleika til endurmenntunar og	Skólinn býður öllu starfsfólki reglulega upp á námskeið og endurmenntun og	Skólastjóri.	Reglulega yfir árið. Úttekt skal gerð árlega hið minnsta.

starfsþjálfunar og búa við jafna möguleika til stöðuhækkana, stöðubreytinga og breytinga á vinnuaðstæðum.	eru allir hvattir til að mæta. Reglulega er gerð greining á aðsókn og ef fram kemur óútskýranlegur munur vegna kyns eða annarra þátta skal leitast við að leiðrétta hann		
Að vera fjölskylduvænn vinnustaður.	Starfsfólki skal gert kleift að samræma starfsskyldur sínar og skyldur gagnvart fjölskyldu.	Skólastjóri og aðrir stjórnendur.	Í öllu skipulagi eða í tilfallandi tilvikum.
Kynbundið ofbeldi, kynbundin áreitni og kynferðisleg áreitni er aldrei liðið í skólanum.	Fræðsla um kynbundið ofbeldi, kynbundið árieti og kynferðislega áreitni sé reglulega fyrir starfsfólk.	Skólastjóri, fræðslustjóri og aðrir stjórnendur.	Árlega.
Kynbundið ofbeldi, kynbundin áreitni og kynferðisleg áreitni er aldrei liðið í skólanum.	Verkferlar og viðbragðsáætlun sveitarfélagsins skal vera kynnt öllu starfsfólki og vera aðgengileg.	Skólastjóri	Yfirfarið árlega
Jafnréttisáætlun er í sífelltri þróun eins og önnur stefnumótun.	Jafnréttisáætlun skal endurskoðuð formlega á þriggja ára fresti.	Skólastjóri	Næst skal stefnan endurskoðuð árið 2025